

Bulyáki Ildikó

*Mozaikok a magyar
történelemből - Kivándorlás (I.)*

Országismeret: Társadalom és természet

A2 szint

“Magyarok mindenhol vannak...”, hallhatjuk sokszor ezt a reakciót, amikor valaki arról beszél, hogy külföldön magyarokkal találkozott. És valóban, ha megnézzük a térképen a magyarok számát és helyét a világon, akkor azt látjuk, hogy a magyarság nagyrészt a Kárpát-medencében él, de megtalálható Európa sok országában, ezenkívül az észak-amerikai kontinensen, valamint a többi kontinensen is. De vajon miért mentek el, mikor és hogyan kerültek oda, ahol most élnek?

Egy országban vagy térségben politikai vagy gazdasági okok vezethetnek kivándorláshoz. Magyarországon először politikai okok vezettek kivándorláshoz, amikor vesztes szabadságharc után a félelem vagy elkeseredés miatt kisebb csoportok elhagyták az országot a 19. században. Sajnos hasonló történelmi esemény a huszadik század közepén is megtörtént, amely ekkor már tömeges kivándorlást eredményezett. Gazdasági okok vezettek a legnagyobb kivándorláshoz a 19. század végén 20. század elején. A közlekedés forradalma is hozzájárult ahhoz, hogy emberek nagy számban utazhattak akár kontinenseken keresztül. Természetesen a kivándorlás lehet politikai és gazdasági okok kombinációja, ahogy ez történik a 20. század óta napjainkig.

Történelmi érdekesség, hogy kiket hívhatunk az első kivándorlóknak. Már a középkorban megindult az elvándorlásuk Erdélyből a Kárpátokon kívülre. Ők a csángók, akiknek egy része valószínűleg be sem jött a Kárpát-medencébe a honfoglaláskor, hanem a Kárpátokon kívül maradt határőrként. A székely, magyar csángók tehát a Kárpátokon kívül élnek, és bár mindig nehéz sorsuk volt, megtartották ősi magyar nyelvüket és népi kultúrájukat. Több magyarázat van a nevük eredetére, a legismertebb az, hogy ők azok, akik “elcsángáltak”, ami székely nyelvjárásban azt jelenti, hogy elvándoroltak.

Magyarországon a 19. század közepétől számítjuk a kivándorlás kezdetét. Ezt egy történelmi esemény, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc bukása indította el. Azóta folyamatosan van kisebb-nagyobb kivándorlás. Ha egy időegyenest követjük a számokat, akkor egy hullámvonalat kapunk, ahol a hullámok csúcsai a nagy kivándorlási időszakokat mutatják. Meg fogjuk nézni, hogy mik voltak azok az események, amik a tömeges kivándorlást okozták.

De először nézzünk néhány példát olyan korábbi kivándorlókról, akik elhagyták hazájukat, és aztán külföldön futottak be nagy karriert vagy váltak híressé.

Benyovszky Móric magyar-lengyel gróf, katona, világutazó volt, akinek élettörténete olyan, mint egy hollywoodi kalandfilm sztorija. Már fiatal korában katonai tapasztalatokat szerzett, és hamar észrevették tehetséget és bátorságát. Először orosz hadifogságba került, és Szibériába majd Kamcsatkára deportálták. Itt is felfigyeltek tehetségére, kiszabadult a fogságból, majd hajóval bejárta Kelet- és Délkelet-Ázsia partvidékét. Visszatért Európába, és Franciaországban kapott megbízást egy madagaszkári expedícióra. A francia gyarmat Madagaszkáron a bennszülöttek hamar megszerették, mivel emberséges volt velük, és megválasztották királyuknak. Ezzel ő lett az első európai király Madagaszkáron. Támogatást próbált szerezni királyságának, ezért bejárta Európa legnagyobb uralkodóinak udvarát, sőt az Egyesült Államokba is eljutott. Végül mégis üres kézzel tért vissza Madagaszkárra, és a franciák elleni harcban halt meg. Madagaszkáron utcát is elneveztek róla. Kalandos életútjáról francia nyelven könyvet írt, amely nagyon népszerű volt akkor, és számos 19. századi író használta fel az érdekes történeteket saját művében. Magyar nyelvűre Jókai Mór fordította le, majd ő is írt róla egy regényt. Életéről filmsorozat (Vivát Benyovszky!) valamint dokumentumfilm is készült.

Teljesen más élettörténete volt egy másik magyar kivándorlóknak. Debály Ferenc József katonazenész családban született, édesapja még Joseph Haydn tanítványa volt. Részt vett a

napóleoni háborúkban, mellette zenét tanult Lipcsében, Bécsben, majd Piemontéba költözött. Itt a katonazenekar karmestere lett, emellett zeneszerzéssel foglalkozott. Azonban innen is továbbutazott egészen Dél-Amerikáig. Végül Uruguayban telepedett le, ahol rögtön zenészként kezdett dolgozni. Részt vett az Uruguay és Argentina közti háborúban, és a katonazenekar vezetésével is megbízták. Ekkor ismerkedett meg Giuseppe Garibaldival, az olasz szabadsághőssel, akivel barátok is lettek. Itt élt és dolgozott zenészként, zeneszerzőként élete végéig. Korának legtehetségesebb és legképzettebb zenésze volt Dél-Amerikában, ezt mutatja, hogy ő szerezte Uruguay, majd Paraguay nemzeti himnuszának zenéjét.

Meg kell még említeni Haraszthy Ágoston nevét, akit a californiai szőlőművelés atyjának neveznek. Magyarországon a reformkori pozsonyi országgyűlés tagja volt, ahol barátságot kötött Wesselényi Miklóssal és Kossuth Lajossal is. Majd utazni kezdett a nagyvilágban, és végül úgy döntött, hogy egész családjával kivándorol az Egyesült Államokba. Itt földet vett, gazdálkodni kezdett. A politikai életben is aktív volt: ő lett San Diego város első rendőrfőnöke. Érdekelte a bortermelés is, és a kaliforniai Sonoma-völgyben megalapította Buena Vista nevű borászatát, ahova Európából több száz szőlőfajtát hozott be. Hitte, hogy ezen a vidéken ugyanolyan minőségű borokat lehet készíteni, mint a legjobb európai bortermelő országokban. Bár a vállalkozása akkor tönkrement, a borászat mind a mai napig működik, és tevékenysége megalapozta a kaliforniai borkultúrát.

Elmondhatjuk, hogy a középkor végétől Magyarország történelme folyamatos harc és védekezés más hatalmak ellen, sikertelenül. Amikor a törököket sikerült legyőzni, és elhagyták az országot, teljesen a Habsburg Birodalom fennhatósága alá került az ország. Szervezett felkelésekkel próbáltak megszabadulni az új hatalomtól, eredménytelenül. A felkelések vezetőinek, végrehajtóinak ezért egyetlen lehetőségük maradt a bukás után: végleg elhagyni az országot. Thököly Imre vezette az első jelentős felkelést a kurucok élén (a Habsburgok ellen szervezkedő magyar katonák neve), és megválasztották Felső-Magyarország és Erdély fejedelmévé. A felkelés bukása után kíséretével elbujdosott a törökországi Izmitbe, ahol élete utolsó éveit töltötte.

Nevelt fia II. Rákóczi Ferenc, Erdély és Magyarország fejedelme, vezette a következő szabadságharcot a Habsburg hatalom ellen, és próbálta kiharcolni a függetlenséget népe számára. Bár kegyelmet kapott, azt nem fogadta el, és végül távol hazájától, a törökországi Rodostóban telepedett le, és halt meg. Itt egyszerű életet élt, bútorokat készített, sok emberrel levelezett, és megírta az Emlékiratait és a Vallomásokat. Körülvették hű emberei, akikkel egy kis magyar kolónia alakult ki, és így a magyar emigráció szimbólumává vált.

Az emigrációt választotta az a gróf is, aki Franciaországban, a Habsburgok ellenségénél harcolt, és ott tehetségével elérte a legmagasabb katonai rangot: Franciaország marsallja lett. Bercsényi László a híres Bercsényi Miklósnak, a Rákóczi-szabadságharc főgenerálisának, II. Rákóczi Ferenc jó barátjának a fia volt. Bercsényi László a szabadságharc bukása után sikeresen harcolt több európai háborúban, majd ő volt az, aki megszervezte a francia hadsereg könnyűlovagságát, és létrehozta saját huszárezredét. Bár végig a francia hadseregben szolgált, kérésére mindvégig a magyar huszárruhát használhatta. A szabadságharcot sirató Rákóczi-nótából hallunk most részletet.

Az első igazi kivándorlási hullám a harmadik nagy Habsburg-ellenes harc, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc után kezdődött Kossuth Lajos vezetésével. A bukás után kb. ötezen menekültek először Törökországba, ahol Kossuth 1851-ig tartózkodott. Itt kútahyai háza jelenleg múzeum. Kossuth továbbutazott Angliába majd az Egyesült Államokba, és végül Torinóban (Olaszországban) telepedett le. Mindenhol nagyon népszerű volt, politikailag aktív volt, a magyarországi eseményeket élete végéig követte. A menekülők nagy része szintén továbbvándorolt Nyugat-Európába, az Egyesült Államokba és Ausztráliába.

Ezzel világszerte kialakultak a politikai emigráció központjai, Európában Párizsban, Londonban, Genfben, Torinóban, de létrejöttek kolóniák az Egyesült Államokban, Latin-Amerikában és Ausztráliában is. Ezek a kivándorlók nagyrészt honvédek (katonák) voltak, akik úgy, mint Bercsényi gróf, lelkesen vettek részt Habsburg-ellenes háborúkban, például az olasz egység érdekében. Az Egyesült Államokba kivándoroltak közül pedig sokan harcoltak az amerikai polgárháborúban.

Érdekesség, hogy a szabadságharc egyik sikeres, de nagyon fiatal honvédtábornoka Csetz János a bukás után szintén külföldre menekült, és új hazájában részt vett a hadsereg megszervezésében, valamint ő hozta létre ott az első katonai akadémiát. Ez az ország Argentína volt, ahol az ország egyes területeiről térképet készített, és számos vasútvonal építkezését is irányította. Argentínában a mai napig nagyra értékeli munkásságát.

Sokan hallhatták már Pulitzer nevét, a Pulitzer-díj formában, de azt kevesen tudják, hogy Pulitzer József Magyarországról indult, de nem menekültként, hanem kalandvágyból vándorolt ki Amerikába. Ő is részt vett az amerikai polgárháborúban, majd újságíró lett, és új, szórakoztató, szenzációjahajás stílusával hamar sikeressé vált. Több újságot megvásárolt, és az újságírásban alapelve volt a pontosság, a megbízhatóság és a függetlenség. Azt vallotta, hogy a sajtó legfőbb küldetése a köz szolgálata, és a szabad sajtó a demokrácia egyik alapfeltétele. Sokan az amerikai újságírás atyjának is tekintik. Az általa létrehozott alapítványból minden évben kiosztják a Pulitzer-díjakat, amely az amerikai újságírók legnagyobb és legértékesebb kitüntetése.

A 19.század végi nagy kivándorlási hullámnak már nem politikai, hanem gazdasági, társadalmi okai voltak. Elsősorban a szegény mezőgazdasági népesség, az iparos és kézműves réteg hagyta el a Magyar Királyság területét. Legtöbben nem magyar nemzetiségűek voltak. Általában az volt a céljuk, hogy külföldön pénzt gyűjtenek, amivel majd hazájukba visszatérnek. Mintegy kétmillió ember vándorolt ki az első világháborúig, nagy részük az Egyesült Államokba. Amerika a szabadságot, a korlátlan lehetőségeket ígérte az embereknek. A kivándorlók hatalmas utasszállító hajókon utaztak általában igen rossz körülmények között, és sokszor utolsó pénzüket költötték el a hajójegyre. New Yorkba érkeztek, ahol Ellis Islandon hatalmas befogadóállomáson szelektálták és osztották el őket.

Az Egyesült Államokban ebben az időben nagy gazdasági növekedés volt, fellendült az ipar (főleg a vasútépítés és a bányászat), amihez szükség volt munkásokra. A munkaerőhiányt a bevándorlókkal tudták pótolni nemcsak Magyarországról, hanem egész Európából.

Emellett a közlekedési eszközök, a vonat és a gőzhajó fejlődése adott lehetőséget nagy embertömegeknek a viszonylag olcsó utazásra. A hajóstársaságoknak érdeke volt a nagy utaslétszám, ezért egy ügynökhálózatot építettek ki, és az ügynökök járták a vidéket, próbálták rábeszélni az embereket az utazásra a jobb élet reményében. Ehhez még tájékoztató könyvecskéket is kiadtak több nyelven.

Ha nagy óceánjáró gőzhajóról beszélünk, talán mindenki előtt a Titanic képe jelenik meg. Tudjuk, hogy a luxus gőzhajó jéghegynek ütközött, és az utasok nagy része az óceánba fulladt. A segítség sem érkezett hamar, a segélyjelzésekre a közeli hajók nem reagáltak. Végül a távoli Carpathia gőzhajó vette a jelzéseket. A Carpathia Fiume és New York között rendszeresen közlekedett, és főleg magyarországi kivándorlókat szállított az újvilágba. A Titanic tragédiájának éjszakáján éppen New Yorkból jött visszafelé, és az SOS jelzésekre azonnal a helyszínre sietett. Mivel a Carpathia utasainak nagy része magyar anyanyelvű volt, a hajóstársaságnak ezeken az utakon gondoskodnia kellett magyar hajóorvosról is. Ezért a tragédia éjjelén magyar hajóorvos vizsgálta meg, és látta el a Titanic túlélőit. A Carpathia személyzetét mindenhol hősként fogadták a Titanic mentése miatt.

Ezek a nagy gőzhajókon a visszafelé úton utaztak olyanok, akik korábban kivándoroltak. Összesen a kivándorlók kb. negyede tért vissza Magyarországra. Egyrészt azok, akik pár évet kint töltöttek, összegyűjtöttek egy kis pénzt, és utána otthon földet vettek. Másik részük viszont nem járt sikerrel, és kénytelen volt üres kézzel visszatérni a falujába. A faluban nagy esemény volt a "világjáró" szomszéd, a falulakók kíváncsiak voltak, mi történt vele Amerikában. Mivel az Újvilágban általában több munkahelyen dolgozott, több szakmát kitanult, ezekről tudott mesélni. Az emberek, főleg a gyerekek pedig körülülték, és figyelmesen hallgatták. Sokszor nem is tudta szavakkal elmondani, csak elmutogatni a sokféle, ismeretlen mesterséget. Így keletkezett, ahogy mondják, a híres "Amerikából jöttem, mesterségem címe: ..." játék, amely még ma is a gyerekek egyik kedvenc társasjátéka.

Nézzünk most néhány példát azokra, akik Amerikában lettek híresek, építettek karriert maguknak. Harry Houdini még gyerekkorában került ki Amerikába a szüleivel, de később mindenkinek azt mondta, hogy amerikai. Pedig Weisz Erikként született Magyarországon, és ő lett minden idők legnagyobb szabadulóművésze és legnagyobb mágusa. Attrakcióival bejárta a világot, mindenhol hatalmas szenzációt keltett, és nagy vagyont szerzett. Életéről film is készült: Houdini, a halál mágusa címmel. Itt most nézzük meg eredeti filmfelvételtől egyik menekülését.

A 20. század eleje nagyon nehéz időszak volt Európában, de még nehezebb volt Magyarországra számára. Az első világháborút az Osztrák-Magyar Monarchia elvesztette, majd felbomlott, és helyette kisebb nemzetállamok jöttek létre. Ez kaotikus helyzetet teremtett Magyarországon, először a kommunista vörösteror (Tanácsköztársaság), majd a jobboldali fehérterror kegyetlenségei pusztítottak. A helyzetet súlyosbította az ország hatalmas területvesztése (trianoni békediktátum). Így a kivándorlás tovább folytatódott, de inkább politikai és egzisztenciális okai voltak. Nagyrészt a polgári értelmiség, művészek és a magyarországi zsidóság tagjai hagyták el az országot. Továbbra is az amerikai kontinens vonzotta az embereket, de mivel az Egyesült Államok korlátozásokat vezetett be a 20-as évektől, a célpont most inkább Latin-Amerika és Kanada volt.

A 20. század eleji kivándorlást jól le lehet írni a "Budapest-jelenség" kifejezéssel. Nagyon sok fiatal, főleg zsidó értelmiségi érkezett Magyarországról, pontosabban Budapestről az Egyesült Államokba, ahol híres tudósok lettek, sőt találmányaikkal nemzetközi hírnevet szereztek. Vaclav Smil cseh-kanadai tudós szerint ebben az időben Budapesten volt olyan a "hely szelleme", vagyis olyan társadalmi, tudományos, oktatási, stb. körülmények, ahol ezek a tudósok megszülethettek. A 20. század Magyarországon készült, mondta. Mit akart ezzel mondani? Olyan fontos felfedezések kapcsolódnak magyar tudósok nevéhez, amelyek meghatározták az egész 20. századot.

Ezek az idegenek mind egy kicsi és távoli országból érkeztek, ezért hamarosan legendák alakultak ki róluk: ők voltak a "marslakók", akik nem tudtak egy nyelvet sem akcentus nélkül megtanulni, ezért magyar emigránsoknak mondták magukat. Többek között olyan tudósokról van szó, mint Neumann János, matematikus, a kvantummechanika és a számítógép atyja, Szilárd Leó, fizikus, a nukleáris láncreakció felfedezője, akinek a nevéhez kapcsolódik az atomreaktor és a Manhattan-terv, Wigner Jenő, fizikus, atomkutató, Kármán Tódor, gépészmérnök fizikus, a szuperszonikus repülés atyja vagy Teller Ede, atomfizikus, a hidrogénbomba feltalálója.

Egy másik terület, ahol a magyar kivándorlók meghódították Amerikát a mozi volt. Korda Sándor filmrendező, producer karrierjét Magyarországon kezdte, majd Hollywoodban folytatta, de végül visszatért Európába, és Angliában telepedett le. Londonban alapított filmstúdiót, és számos filmje világhírű lett. Nagy elismerést jelentett, hogy lovaggá ütötték, és azóta is a brit filmipar egyik megteremtőjének tartják. Friedmann Vilmos, későbbi nevén William Fox, szintén Magyarországról indult, és Amerikában hamar felismerte, milyen nagy lehetőségek vannak a filmiparban. Filmproducer lett, és megalapította a híres Twentieth Century filmstúdiót. Zukor Adolf is filmproducerként ért el sikereket Amerika nyugati partján. Ő volt a Paramount Pictures

filmvállalat megalapítója, és a hollywoodi filmgyártás egyik létrehozója.

Sok magyar járt Hollywoodban abban az időben, és próbált szerencsét, ezért Zukor irodájának a falán ez a felirat volt: "Nem elég magyarnak lenni", de "azért segíthet", tette hozzá a legenda szerint. A híres magyarok közül néhányat említünk csak: George Cukor rendező, aki például a híres "My fair lady" című filmet rendezte, Kertész Mihály rendező, legismertebb alkotásai a "Casablanca" vagy a "Robin Hood kalandjai" című filmek, Lugosi Béla színész, az első "Drakula" film címszereplője vagy Tony Curtis a sármos, népszerű színész.

A második világháború idején Winston Churchill angol miniszterelnök kedvenc filmje Korda Sándor "Lady Hamilton" című filmje volt, amelyet Hollywoodban készített. Nagyszerű színészek szerepeltek benne, és sikeres film volt, de Churchillnek más oka is volt kedvelni. A film Anglia harcát mutatja be Napóleon ellen, és 1941-ben Anglia ismét egy diktátor ellen harcolt: a hitleri Németország támadta meg, és az Egyesült Államok segítségét kérte, vagyis az ország belépését a háborúba. Korda valójában propagandafilmnek készítette az amerikaiak részére. Egy másik magyar is volt a filmben, ugyanis a film zeneszerzője Hollywood leghíresebb zeneszerzője volt, a háromszoros Oscar-díjas Rózsa Miklós, aki olyan híres filmekhez írt még zenét, mint a "Ben Hur", az "Ivanhoe", az "El Cid", a "Bagdadi tolvaj", vagy a "Dzsungel könyve".

A második világháború és az utána következő időszak volt az oka a következő kivándorlási hullámnak. A háború után Magyarország a szovjet blokk része lett, az előző rendszer vezetőrétegének a nagy része az emigráció mellett döntött, emellett a vezető értelmiség és a művészek közül is sokan kivándoroltak. Olyan híres sztároknak kellett lemondani a karrierjükről, mint Szeleczky Zita, Karády Katalin, Páger Antal, Hajmássy Miklós, Szilassy László, stb. Az Egyesült Államok mellett most indult meg az első kivándorlási hullám Ausztráliába, a menekültek jelentős része azonban Latin-Amerikában telepedett le.

Két nagy művész, két példa arra, hogy a kivándorlás milyen fájdalmat okozhatott, és hogyan jelent meg a művészetükben. Márai Sándor író, költő így definiálta az emigrációt: "Mindig nyugatra menj. És ne feledd soha, hogy keletről jöttél." Ő soha nem feledte, honnan jött, és végül soha nem tért vissza Magyarországra, de a hazája, az anyanyelve hiányát soha nem tudta elfogadni. "Halotti beszéd" című versében fájdalmasan ír a magányról és a gyökerek elvesztéséről. Bartók Béla még a háború alatt menekült el a szörnyű magyar és európai légkörből. Már az Egyesült Államokban írta utolsó művét, a Concertot, amely életműve összefoglalása, és a III.tételben hatalmas honvágyát fejezi ki.

A háború után a hazai politikai életben egyre jobban a kommunista ideológia és a diktatórikus eszközök domináltak, amelyet a társadalom nagy része elutasított. Dr. Szentgyörgyi Albert, orvos, biokémikus, a C-vitamin felfedezője volt, az első, és máig egyetlen magyar tudós, aki hazai kutatásáért kapott Nobel-díjat. 1947-ben az Egyesült Államokba utazott, ahonnan már nem tért haza. Ott alapított kutatóközpontot, és később alapítványt hozott létre, amellyel sok tehetséges fiatal tudósnak segített nyugatra jutni.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc a kommunista rendszer elleni legnagyobb felkelés volt Európában, amely a legnagyobb kivándorlási hullámot indította el a II.világháború után. Rövid idő alatt kb. 200 ezer ember ment el az országból. Faludy György költő is köztük volt. A kommunista hatalom nem szerette verseiért, ezért volt börtönben és munkatáborban az 50-es évek elején. Ebben az időben szinte lehetetlen volt nyugatra utazni, ezért sokan a forradalom kaotikus időszakában menekültek el az országból. Faludy, úgy, mint sokan mások, akik a kommunista rendszer elől menekültek, a rendszerváltáskor visszatért Magyarországra.

A forradalom első napjaiban mindenki remélt, és optimista volt, de nyugatról nem jött segítség, egyedül pedig gyengék voltak a Szovjetunióval szemben. Ezért a félelem és a reménytelenség miatt sokan a menekülés mellett döntöttek. Először Ausztriába érkeztek a zöldhatáron, ahol menekülttáborokban laktak egy ideig, majd továbbmehettek más országokba is, mivel nyugaton mindenhol szívesen fogadták őket. A menekültek nagy része fiatal, jól képzett, nőtlen férfi volt, akik azonnal el tudtak kezdeni dolgozni. A legtöbben az Egyesült Államokba és Kanadába, emellett Nyugat-Európába és egy kis részük Ausztráliába mentek, ahogy akkor mondták disszidáltak, vagyis jogellenesen utaztak külföldre.

Egy szimbolikus esemény történt a forradalom után Melbourne-ben az olimpiai játékokon. A magyar vízilabdaválogatott a döntőbe jutott, és ott a Szovjetunió csapatával játszott. Nagyon feszült volt a hangulat, a helyszínen mindenki a magyar csapatnak szurkolt, a szovjet játékosok pedig nagyon agresszívan játszottak. Mégis itt a magyarok győztek. Ezt a meccset azóta a "melbourne-i vérfürdő"-nek hívják az agresszív játék miatt. A legdrámaibb pillanat az volt, amikor az egyik magyar játékos, Zádor Ervin véresen jött ki a medencéből, mert az egyik orosz játékos megütötte. Zádor és több magyar vízilabdázó már soha nem jött vissza Magyarországra. A "Szabadság, szerelem" című film ezekről az eseményekről szól.

Az Aranycsapat Magyarország legjobb futballcsapata volt, és a világon is az egyik legjobb nemzeti futballcsapat volt abban az időben. 1956-ban az ő történetük is véget ért. A játékosok egy része éppen külföldön játszott, és úgy döntött, hogy már nem jön vissza. A csapatkapitány ekkor Spanyolországban futballozott. Ő volt Puskás Ferenc (Öcsi), minden idők egyik legjobb futballjátékosa, és talán ő a legismertebb magyar a világon. A következő dal a híres magyar-angol 6:3-as mérkőzésről szól.

1957-től a határok ismét zárva voltak, és a kivándorlás lecsökkent. A helyzet javult az országban, a diktatúra lazább lett, mégis a következő időszakban a rendszerváltozásig kb. 130 ezer ember "disszidált". A hatalom próbálta itthon tartani vagy visszahívni az embereket, de az egyetlen érve a honvágy érzése volt. Erről szól a korabeli dal.

A kivándorlás 2004-től, Magyarország Európai Unió csatlakozásától kezdett ismét nőni az EU országai felé. Ennek gazdasági okai vannak: a jobb munkalehetőségek és a magasabb fizetések. Most kb. 500 ezer magyar él az EU országokban, elsősorban az Egyesült Királyságban és Németországban. Jelenleg azért nehéz mérni a kivándorlást, mert az EU-ban szabad munkaerőáramlás van, vagyis bármelyik EU-s országban lehet dolgozni, könnyebb mozogni az országok között. A lehetőségekről, tapasztalatokról sok információ van az interneten, itt az egyik népszerű internetes portál linkje található.

Készült a

Curso de
Húngaro
USP

oktatóprogram keretében, a

finanszírozásával, a

megvalósításában.

